

Boerderijen in het Land van Cuijk en de Peel

Door Theo Cuijpers

Na publicaties over boerderijen in het Groene Woud en het Markiezaat is er nu een boek over boerderijen in het Land van Cuijk en de Peel. Boerderijdeskundige en heemkundige Jan Timmers schreef het eerste deel van dit boek over ontwikkeling en karakteristieken van de boerderij in deze contreien en bouwhistorici Mark Bimmel en Judith Toebast zorgden voor een handreiking bij restauraties en herbestemmingen. Harrie Maas schreef een losse bijlage over vergunningen en subsidies. Jan Timmers behandelt in zijn eerste deel meer dan alleen boerderijen. Er is ook aandacht voor het cultuurlandschap. Zo begint hij zijn verhaal met de grote ontginningen en de dorpsverplaatsingen rond 1250, die in Peelland duidelijker terug te zien zijn dan in het noordoosten van de provincie. Na de toelichting van wat Timmers 'de grote Brabantse ontginningsgolf' noemt, volgt een beschrijving van elementen van het oude cultuurlandschap, zoals oude akkers en beekdalen, om

vervolgens uit te komen bij bewoningspatronen. Het verhaal is helder, duidelijk en verschaft in weinig woorden veel inzicht in de historische geografie. Daarna komen de boerderijtypes aan bod, in chronologische volgorde te beginnen met het hallehuis. Natuurlijk ook aandacht voor de in het Land van Cuijk veel voorkomende T-boerderij. Timmers beschrijft de kortgevelboerderij als tussenstap in de ontwikkeling naar de langgevelboerderij, die beide uit het hallehuis zijn ontstaan. Aanduidingen als Saksisch en Frankisch geven een verkeerd beeld. Vervolgens komen de veranderingen in de landbouw vanaf het einde van de negentiende eeuw aan bod: het verdwijnen van gemeynt en potstal en de komst van kunstmest en grupstal. De boerderijen pasten zich daarop natuurlijk aan en het verhaal gaat daarom verder met de twintigste-eeuwse boerderijen. Een eigen categorie daarbij zijn de boerderijen uit het Interbellum en de bijzondere boerderijen en landgoederen in de Peel, zoals De Dompt, waar later Elsendorp werd gesticht.

In het tweede deel vinden bezitters van boerderijen (en andere oudere bouwwerken) een praktische handreiking voor hun onderhoud, Soorten stenen, voegen, muizentand en pleisterwerk, gevelankers, vensters, kelderlichten, stalvensters en de problemen die zich daarbij kunnen voordoen, worden duidelijk behandeld. Gebinten, vloeren en gewelven, met foto's of schematische tekeningen; geen moeite wordt gespaard om het de lezer duidelijk te maken.

Het nuttige en het aangename verenigen, lijkt het motto van dit boek. Praktische handreikingen, maar ook een leesbaar overzicht van de geschiedenis van boerderijen en het landschap. Omdat veel ook van toepassing is op landschap en boerderijen buiten Peel en Land van Cuijk, is deze uitgave tevens voor boerderijliefhebbers die niet uit deze streken komen een aanrader.

Jan Timmers, Judith Toebast en Mark Bimmel, *Historische Boerderijen van Peelland tot het Land van Cuijk - Handreikingen voor het behoud van het ruraal erfgoed* (Stichting de Brabantse Boerderij, Geertruidenberg, 2012), ill., ISBN: 978-94-91071-00-3. Prijs: €15,-. N.B. Deze uitgave is te bestellen bij SdBB, via tel. 0161-433068 of een mail aan g.dirven@ziggo.nl.